

Sygn. VPa 69/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lipca 2013 roku

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim,

Wydział V w składzie:

Przewodniczący: SSO Mariola Mastalerz

Sędziowie: SSO Beata Łapińska, SSO Agnieszka Leżańska (spr.)

Protokolant: sekr.sądowy Anna Fijołek

po rozpoznaniu w dniu 11 lipca 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa M. K.

przeciwko (...) w R.

o odszkodowanie

na skutek apelacji pozwanego (...) w R.

od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie IV Wydziału Pracy

z dnia 17 lutego 2012r.

sygn. IV P 269/11

1. zmienia zaskarżony wyrok:

- w punkcie „1” w ten sposób, że wskazaną w nim kwotę obniża do kwoty 836,16 złotych (osiemset trzydzieści sześć złotych szesnaście groszy) i oddala powództwo w pozostałej części;

- w punkcie „3” w ten sposób, że nie obciąża powoda M. K. kosztami zastępstwa procesowego,

- w punkcie „4” w ten sposób, że wskazaną w nim kwotę obniża do kwoty 42,00 złotych (czterdzieści dwa);

2. nie obciąża powoda M. K. kosztami postępowania za instancję odwoławczą.

Sygn. akt Pa 69/12

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 3 listopada 2011 roku, skierowanym przeciwko (...) w R., powód M. K. wniósł o zasądzenie na jego rzecz odszkodowania w wysokości 9.044,16 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 30 sierpnia 2010 roku do dnia zapłaty, w tym kwoty 8.208,00 złotych, z tytułu zaniżenia przez pracodawcę ilości należnych akcji pozwanej

Kopalni oraz kwoty 836,16 złotych z tytułu odszkodowania za dywidendę w zakresie zanizonej ilości akcji. Powód wniósł nadto o zasądzenie kosztów procesu.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 17 lutego 2012 roku, wydanym w sprawie IVP 269/11, Sąd Rejonowy- Sąd Pracy w Belchatowie uwzględnił powództwo i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 8.043,36 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 30 sierpnia 2010 roku do dnia zapłaty i oddalił powództwo w pozostałej części.

Ponadto Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 801 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 402,16 złotych tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych.

Postanowieniem z dnia 28 sierpnia 2012 roku, Sąd Okręgowy zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie art. 177§ 1 pkt 1 k.p.c. do czasu rozstrzygnięcia sprawy I PK 71/12., zaś postanowieniem z dnia 11 lipca 2013 roku podjął zawieszony postępowanie.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowią następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Rejonowego:

W dniu 03 grudnia 1998 r. za Rep. (...) został dokonany akt komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego Kopalni (...) „B.” w R. w spółkę akcyjną Skarbu Państwa. Na mocy § 9 aktu komercjalizacji, uprawnionym pracownikom przysługuje prawo do nieodpłatnego nabycia do 15% akcji Spółki należącej do Skarbu Państwa na zasadach określonych w ustawie o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych i rozporządzeniu Ministra Skarbu Państwa z dnia 03 kwietnia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych (Dz. U. Nr 33, poz. 200).

Postanowieniem z dnia 22 grudnia 1998 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim wpisał do rejestru handlowego Kopalnię (...) Spółkę Akcyjną w R..

W dniu 08 lutego 1999 r. została zawarta pomiędzy Skarbem Państwa a Kopalnią (...) Spółką Akcyjną w R. umowa zlecenia nr (...) na wykonanie czynności technicznych związanych z nieodpłatnym udostępnieniem akcji uprawnionym pracownikom, w której Spółka zobowiązała się między innymi do przyjęcia oświadczeń uprawnionych pracowników w terminie do 22 czerwca 1999 r., sporządzenia ostatecznej listy uprawnionych i powiadomienia Ministra o ich liczbie oraz przyjmowania i rozpatrywania reklamacji dotyczących pominięcia uprawnionego na liście lub sprostowania danych dotyczących okresu zatrudnienia w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym. Powód jest pracownikiem Kopalni (...) Spółki Akcyjnej w R. od dnia 5 września 1989 roku, pracuje na stanowisku rzemieślnika pracującego na odkrywce w przodku. W czasie kiedy ustalany był okres zatrudnienia uprawniający do akcji, pozwany pracodawca nie kwalifikował pracy wykonywanej przez powoda, jako pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym. Dopiero w dniu 25 sierpnia 2009 roku pracodawca dokonał weryfikacji stanowiska pracy powoda i uznał, że w okresie od dnia 5 września 1989 roku do dnia 27 października 1989 roku i od dnia 12 czerwca 1990 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku powód wykonywał pracę górniczą w wymiarze półtorakrotnym.

Powód został zaliczony do 7 grupy uprawnionych pracowników, wyodrębnionej ze względu na łączny okres zatrudnienia w przedsiębiorstwie państwowym i Spółce, której przypadły 1.151 akcje Spółki. Przy uwzględnieniu przelicznika 1,5 do stażu pracy powoda, zostałyby zaliczony do 9 grupy uprawnionych pracowników, w której przypadały 1.553 akcje na pracownika.

W dniu 21 marca 2005 roku powód zawarł ze Skarbem Państwa umowę nieodpłatnego zbycia 1.151 akcji pozwanej Spółki o wartości nominalnej 10 złotych każda.

Powód nie składał reklamacji w zakresie wadliwego określenia jego okresu zatrudnienia.

W pozwanym zakładzie pracy obowiązuje Zakładowy Układ Zbiorowy (...) z dnia 1 września 1992 roku. Pozwana Spółka nie kwalifikowała stanowiska pracy, na którym zatrudniony był powód, do stanowisk pracy, na których praca zaliczana była w wymiarze półtorarotnym. Protokołem Dodatkowym Nr (...) z dnia 27 października 2006 roku zmieniono obowiązujący w (...) B. Zakładowy Układ Zbiorowy, m.in. w

zakresie określania stanowisk i kategorii szaszeregowania pracowników kopalni zatrudnionych na stanowiskach robotniczych i nierobotniczych. Według nowej regulacji wewnętrznej powód wykonywał pracę górniczą w wymiarze półtorakrotnym w rozumieniu przepisów Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty z dnia 23 grudnia 1994 r. (Dz. U. 1995 Nr 2, poz. 8).

Pozwana Spółka działa na podstawie Statutu. W dniu 30 czerwca 2009 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie (...) Spółki Akcyjnej w R. podjęło uchwałę w przedmiocie przeznaczenia zysku za rok 2008, w tym w zakresie wypłaty na rzecz akcjonariuszy dywidendy w kwocie 2,08 zł brutto za akcję. W 2009 roku powód otrzymał dywidendę od posiadanych 1.151 akcji. Wysokość dywidendy od utraconych przez powoda akcji stanowi kwotę 836,16 złotych brutto.

W dniu 28 maja 2010 roku powód wystąpił do pozwanego z prośbą o podwyższenie ilości przydzielonych akcji i wypłatę odszkodowania za niewypłaconą dywidendę. W odpowiedzi z dnia 27 sierpnia 2010 roku pozwany poinformował, że uznaje roszczenia osób, które nabyły prawo do emerytury.

Powód nadal jest posiadaczem akcji. (...) S.A. w R. zostały przekształcone na akcje (...) S.A. według parytetu 1:0, (...). W wyniku zamiany powód otrzymał 808 akcji. Następnie doszło do przekształcenia akcji (...) S.A. ((...)) na akcje (...) S.A. ((...)) według współczynnika zamiany 1; (...). W wyniku tej zamiany powód stał się posiadaczem 1.030 akcji. Gdyby przekształceniom podlegał pakiet 1.553 akcji (...) B. S/.A., powód byłby po zamianach akcji posiadaczem 1.390 akcji (...) S.A., co oznacza, iż otrzymał zatem o 360 akcji (...) S.A. mniej.

(...) S.A są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w W.. Cena 1 (...) S.A. w dniu zamknięcia rozprawy tj. w dniu 10 lutego 2012 roku wynosiła 20,02 złote.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługuje na uwzględnienie

Wskazał, że według art. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (tekst jednolity: Dz.U. z 2002 r. Nr 171 poz. 1397 ze zm.), komercjalizacja polega na przekształceniu przedsiębiorstwa państwowego w spółkę. Spółka ta, jeżeli przepisy nie stanowią inaczej, wstępuje we wszystkie stosunki prawne, których podmiotem było przedsiębiorstwo państwowe, bez względu na charakter prawny tych stosunków (ust.1). Przepis art. 31 a ustawy stanowi, że w imieniu Skarbu Państwa akcje zbywa minister właściwy do spraw Skarbu Państwa. Z art. 36 ust. 1 ustawy wynika, że uprawnionym pracownikom przysługuje prawo do nieodpłatnego nabycia, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, do 15% akcji objętych przez Skarb Państwa w dniu wpisania spółki do rejestru. Wymieniona ustawa zdefiniowała w art. 2 pkt 5 pojęcie „uprawnieni pracownicy”. Zbycie akcji odbywa się w grupach wyodrębnionych ze względu na okresy zatrudnienia uprawnionych pracowników w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym i spółce powstałej w wyniku komercjalizacji (art. 36 ust. 4). Uprawnieni pracownicy mogą skorzystać z prawa do nabycia akcji nieodpłatnie, o ile w ciągu sześciu miesięcy od dnia wpisania spółki do rejestru złożą pisemne oświadczenie o zamiarze nabycia akcji. Nie złożenie oświadczenia w powyższym terminie powoduje utratę prawa do nieodpłatnego nabycia akcji (art. 38 ust. 1 ustawy).

Dalej wskazał, że wydane z upoważnienia wymienionej ustawy rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 roku w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników (Dz. U. Nr 33, poz. 200) określiło zasady i tryb postępowania związany z nabywaniem akcji. Z przepisów rozporządzenia wynika, że w procesie nieodpłatnego udostępniania akcji obowiązki i czynności związane z tym procesem zostały

podzielone między Ministra Skarbu Państwa oraz komercjalizowane przedsiębiorstwo i spółkę powstałą w wyniku komercjalizacji tego przedsiębiorstwa. Minister Skarbu Państwa niezwłocznie po sporządzeniu aktu komercjalizacji, wzywa uprawnionych pracowników do składania oświadczeń o zamiarze nabycia akcji (§ 3 ust. 1 i § 4 ust. 1). Potem dochodzi do ustalenia liczby uprawnionych pracowników na podstawie ich oświadczeń. Uprawnieni pracownicy nabywają akcje Skarbu Państwa w równej liczbie w ramach grupy wyodrębnionej ze względu na łączny okres zatrudnienia w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym i w spółce powstałej w wyniku komercjalizacji tego przedsiębiorstwa. Zaliczenie

uprawnionych pracowników do określonej grupy następuje na podstawie udokumentowanego okresu zatrudnienia, zatem do komercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego i do spółki powstałej w wyniku komercjalizacji należy obowiązek wydania zaświadczeń o okresie zatrudnienia decydującym o zaliczeniu danego pracownika do odpowiedniej grupy osób uprawnionych pod względem liczby akcji (§ 2 ust. 2).

Kontynuując swój wywód Sąd Rejonowy podniósł, że sporządzenie list uprawnionych pracowników należy do spółki. Także do spółki należy rozpatrzenie reklamacji dotyczących pominięcia osób uprawnionych na liście lub sprostowania danych dotyczących okresu zatrudnienia w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym (§ 7 ust. 1). Rozpatrzenie reklamacji wyczerpuje tok postępowania reklamacyjnego (§ 7 ust. 2). Ogłoszenie o przystąpieniu do nieodpłatnego zbywania akcji należy do Ministra Skarbu Państwa (§ 8 ust. 1) na podstawie ostatecznej listy uprawnionych pracowników, wskazującej łączny okres zatrudnienia w przedsiębiorstwie państwowym do dnia jego komercjalizacji oraz w spółce powstałej w wyniku tej komercjalizacji. Listę tę sporządza spółka. Zgodnie z przepisami rozporządzenia, lista powinna zawierać imiona i nazwiska uprawnionych pracowników, łączny okres zatrudnienia każdego z nich w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym do dnia jego komercjalizacji i w spółce powstałej w wyniku tej komercjalizacji, określenie grupy, do której poszczególne pracownik został zaliczony i przypadających na nią akcji, liczbę pracowników zaliczonych do grupy oraz liczbę akcji przypadających na danego pracownika (§ 9 ust. 1). Jak wynika z przytoczonych przez Sąd Instancji uregulowań treść zaświadczeń o zatrudnieniu wydanych przez komercjalizowane przedsiębiorstwo państwowe oraz przez spółkę (§ 8 ust. 6) ma istotne znaczenie w procesie udostępniania akcji i świadczy zarazem o doniosłej roli spółki w tym procesie. Od informacji zawartych w zaświadczeniach zależy bowiem ustalenie ostatecznej listy pracowników uprawnionych do nabycia akcji, łącznej liczby nieodpłatnie udostępnianych akcji, a także podział pracowników na grupy i ustalenie liczby akcji przypadających dla pracowników każdej z tych grup (§ 1 ust. 1 i § 9 ust. 1-3). Spółka powstała w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego ma w procesie udostępniania akcji własne obowiązki wobec uprawnionych pracowników, wynikające z przepisów prawa. Taki pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 stycznia 2004 roku w sprawie sygn. akt I PK 291/03 (OSNP z 2004 roku, nr 23, poz. 397), w który wskazał również, iż niewykonanie lub nienależyte wykonanie obowiązków przez spółkę może uzasadniać jej odpowiedzialność odszkodowawczą na podstawie art. 471 kc.

Z ustaleń poczynionych przez Sąd I instancji wynika, że w dniu 8 lutego 1999 roku Minister Skarbu Państwa zawarł z pozwaną Spółką umowę zlecenia, na podstawie której przekazał jej nie tylko wykonanie niektórych należących do siebie czynności technicznych związanych z nieodpłatnym udostępnianiem akcji, ale także czynności należące z mocy prawa do samej Spółki. Przekazał jej, oprócz czynności wezwania uprawnionych pracowników do składania oświadczeń o zamiarze nieodpłatnego nabycia akcji i przyjmowania od nich oświadczeń w tym przedmiocie, także ustalenie listy uprawnionych pracowników, wydawanie i przyjmowanie zaświadczeń o okresie zatrudnienia w spółce, przyjmowanie i rozpatrywanie reklamacji w przedmiocie pominięcia na liście osoby uprawnionej, sprostowanie danych dotyczących okresu jej zatrudnienia, ustalenie ostatecznej listy osób uprawnionych, które - w myśl przepisów powołanego rozporządzenia - należały do pozwanej Spółki.

Przepis § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 roku stanowi, że ustalenie okresu zatrudnienia uprawnionych pracowników jest dokonywane z uwzględnieniem współczynników korygujących, stosowanych do wyliczenia okresów zatrudnienia do celów emerytalnych. Podobne regulacje w zakresie obowiązków Ministra Skarbu Państwa i Spółki w procesie udostępniania akcji, a także w zakresie ustalania okresu zatrudnienia uprawnionych pracowników wprowadziło rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa z dnia 29 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających

na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników (Dz. U. z 2003 r., Nr 35, poz. 303). Sąd Rejonowy stwierdził nadto, iż zgodnie z art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353 ze zm.) przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury pracownikom zatrudnionym pod ziemią oraz w kopalniach siarki lub węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtora krotnym następujące okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego: - w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych, - w drużynach ratowniczych, - w charakterze mechaników sprzętu ratowniczego drużyn ratowniczych.

Z przytoczonej przez Sąd Rejonowy treści przepisu art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy wynika, iż przy ustalaniu wysokości górniczych emerytur, stosuje się przelicznik 1,8 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 37. Oznacza to, że przelicznik 1,8 dotyczy okresu pracy

zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej. W ocenie Sądu Rejonowego odpowiedzialność za utratę przez uprawnionego pracownika prawa do akcji, będąca następstwem niewłaściwego wykonania obowiązków przez podmioty, do których należało przeprowadzenie procesu nieodpłatnego zbywania akcji, jest odpowiedzialnością kontraktową, której podstawę prawną stanowi art. 471 kc w zw. z art. 300 kp (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2004 roku, I PK 291/03, OSNP z 2004 roku, nr 23, poz. 397).

Sąd Rejonowy wskazał przy tym, że przesłankami odpowiedzialności kontraktowej przewidzianej w art. 471 k.c. obok niewykonania lub wykonania nienależytego oraz szkody, jest również istnienie normalnego związku przyczynowego między naruszeniem przez dłużnika więzi zobowiązaniowej a szkodą wierzyciela. Dłużnik nie ponosi tej odpowiedzialności jeżeli wykaże, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi on odpowiedzialności.

Zgodnie z przepisem art. 361 §1 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Powyższe unormowanie opiera się na założeniach teorii przyczynowości adekwatnej. Zdaniem Sądu I instancji oznacza to, że związek przyczynowy zachodzi tylko wtedy, gdy zależność między badanym zdarzeniem a szkodą odpowiada kryterium „normalności następstw

Sąd Rejonowy wskazał, że art. 361 par. 2 k.c. ustanawia zasadę pełnego odszkodowania. Udział akcjonariusza w zysku, jakim jest dywidenda - jest dochodem w rozumieniu art. 54 k.c. Żądanie wyrównania utraconych korzyści mieści się w pojęciu szkody, a każdy akcjonariusz ma prawo do udziału w zysku spółki, której akcje posiada, stosownie do ich ilości (art. 347-348 KSH). Tym samym żądanie odszkodowania co do utraconej dywidendy wynika z normalnego związku przyczynowego związanego z działaniem pozwanego i stanowi utraconą korzyść w rozumieniu art. 361 k.c. wobec bezprawnego nie wydania należnych akcji. Sąd Rejonowy uznał, że szkoda w tej postaci powstała. Istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że byłby posiadaczem akcji w dniu wypłaty dywidendy (por. wyrok SN -II PZP 10/08 -OSNP 2009 Nr 9-10, poz. 112)

W świetle poczynionych ustaleń Sąd Rejonowy stwierdził, że w przedmiotowej sprawie istnieje związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy działaniem pozwanej Spółki a utratą prawa do nieodpłatnego nabycia części akcji Spółki przez powoda. Pozwana Spółka w

nienależyty sposób wypełniła ustawowe obowiązki związane z nieodpłatnym nabywaniem przez uprawnionych pracowników akcji skomercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego, w szczególności wadliwie obliczyła okres zatrudnienia powoda, uprawniający go do nieodpłatnego nabycia akcji Spółki, który to powód zostałby zaliczony do 9 grupy uprawnionych pracowników i uzyskałby prawo do nieodpłatnego nabycia (...) akcji pozwanej Spółki. Nadto powód otrzymałby dywidendę od utraconej liczby akcji.

W ocenie Sądu Rejonowego powód miałby możliwość konwersji utraconych akcji (...) S.A. na akcje (...) S.A., a następnie na akcje (...) S.A., które znajdują się w obrocie giełdowym.

Pozwana Spółka podniosła zarzut przedawnienia roszczenia powoda. Zdaniem pozwanej od daty zawarcia przez powoda umowy nieodpłatnego zbycia akcji do daty wytoczenia powództwa upłynął okres 3 lat, co skutkuje przedawnieniem roszczenia na podstawie art. 291 § 1 k.p.

Zdaniem Sądu Rejonowego, do roszczenia zgłoszonego przez powoda ma zastosowanie 10-letni okres przedawnienia określony w art. 118 k.c. Brak więc jest jakichkolwiek powodów do uwzględnienia zarzutu przedawnienia roszczenia. Powołana przez pozwanego przy zarzucie przedawnienia Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19.01.2011 roku odnosi się do roszczeń pracowników pozwanej spółki o odszkodowanie z tytułu zaniżenia świadczeń emerytalnych wskutek nieprawidłowo wydanego świadectwa pracy górniczej. Sąd Rejonowy uznał, że żądanie powoda dotyczące utraconych korzyści w postaci zaniżonej ilości akcji należy uznać za zasadne, bowiem powód w sposób rozsądny i odpowiedni wykazał, że zarówno w dacie wypłaty dywidendy do chwili obecnej był i jest posiadaczem całego pakietu przyznanego mu przez spółkę akcji, co ma znaczenie do prawa do dywidendy. Powód utracił prawo do nieodpłatnego nabycia 402 akcji (...) S.A., które zostały przekształcone na akcje (...) S.A., a następnie na akcje (...) S.A., znajdujące się w obrocie giełdowym. Utrata prawa do 402 akcji (...) S.A. spowodowała w konsekwencji utratę prawa do do 360 akcji (...) S.A. Wartość jednej akcji w dniu ustalaniu prawa do odszkodowania, tj. w dacie zamknięcia rozprawy wynosiła 20,02 zł., (A...363 2 k.c.) Łącznie a wartość odszkodowania z tytułu utraty prawa do akcji zgodnie z żądaniem powoda, stanowi kwotę 7 207,20 zł (360 x 20,02 zł). Powód nie zbył dotychczas posiadanych akcji, wykazał zatem, iż do chwili obecnej byłby posiadaczem utraconych akcji. Dalej Sąd Rejonowy podniósł, iż wskutek przekształcenia akcji nie został zerwany związek między należyтым wykonaniem zobowiązania przez

pozwana Kopalnię, a szkodą w postaci utraty prawa do akcji, skutkującego utratą określonych korzyści majątkowych.

Wobec powyższych ustaleń Sąd Rejonowy zasądził na rzecz powoda od pozwanej Kopalni tytułem odszkodowania, kwotę 8.043,36 złotych, odpowiadającą wartości utraconych przez powoda akcji (według ceny giełdowej 7.207,20 zł.) oraz dywidendy od utracony 402 akcji w kwocie 836,16 zł. W pozostałym zakresie Sąd Rejonowy powództwo oddalił.

O odsetkach Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 481 §1 i 2 k.c, przyjmując jako datę wymagalności poszczególnych kwot: datę doręczenia pozwu.

Należne świadczenie w zakresie utraconej dywidendy Sąd zasądził w kwocie brutto, [ponieważ przedmiotowe odszkodowanie, jako utracone korzyści nie jest zwolnione od podatku na podstawie art.21 ust.1 pkt 3 b ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych

O kosztach procesu orzekł na podstawie art. 100 kpc, wyrażającego zasadę stosunkowego rozdzielenia kosztów, ustalając ich wysokość na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 16, poz. 1349 ze zm.).

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 roku (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) w zw. z art. 100 k.p.c, Sąd Rejonowy nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 402,00 złotych tytułem zwrotu nieziszczonej opłaty sądowej, której powód nie miał obowiązku uiścić.

Powyższy wyrok zaskarżył w zakresie punktu 1 w części określonej kwotą 7.207,20 zł. złotych oraz w zakresie punktu 3 i 4 zarzucając mu: naruszenie prawa materialnego, to jest:

- niewłaściwe zastosowanie art. 118 k.c. poprzez przyjęcie 10-letniego okresu przedawnienia
- niezastosowanie art. 291 § 1 k.p. i przyjęcie, że 3-letni termin przedawnienia z tego przepisu nie odnosi się do roszczeń odszkodowawczych związanych z nieodpłatnym zbyciem akcji;
- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. - poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Mając powyższe na uwadze, apelujący wniósł o oddalenie powództwa w zaskarżonej części, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, w obu wypadkach o zasądzenie od powoda kosztów

procesu za obie instancje według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego zasługuje na uwzględnienie, albowiem trafnym okazał się zawarty w apelacji zarzut naruszenia przepisu art. 118 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie iż roszczenie przedawnia się z upływem 10 lat od dnia wymagalności.

Przed przystąpieniem do merytorycznej oceny podniesionych w apelacji zarzutów poczynić należy kilka uwag w zakresie dotychczasowej praktyki orzeczniczej sądów, które wcześniej w tożsamyh sprawach, przyjmowały 10-letni termin przedawnienia uznając, iż żądanie odszkodowania z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji spółki skierowane przeciwko pracodawcy (byłemu pracodawcy) nie jest „roszczeniem ze stosunku pracy” w rozumieniu art. 291 § 1 k.p., i nie podlega przedawnieniu według tego przepisu. Podkreślić należy, iż powyższe stanowisko znajdowało oparcie w poglądach judykatury, która do niedawna prezentowała pogląd, iż roszczenia odszkodowawcze pracowników przeciwko pracodawcy (byłemu pracodawcy) oparte na przepisach prawa cywilnego, a więc mających zastosowanie w sprawach z zakresu prawa pracy na mocy art. 300 k.p., przedawniają się według reguł określonych w przepisach Kodeksu cywilnego (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 5 maja 2009 r., I PK 13/09, OSNP 2011, nr 1-2, poz. 4; z 15 listopada 2007 r., II PK 62/07, OSNP 2009, nr 1-2.). Powyższe stanowisko uległo jednak diametralnej zmianie, albowiem w maju i czerwcu 2012 roku zapadły na tle tożsamyh stanów faktycznych odmienne wyroki Sądu Najwyższego, w których ten stanął na stanowisku, iż w zakresie przedawnienia do tego rodzaju roszczeń ma zastosowanie przepis art. 291 kp . (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 211/11, LEX nr 1214327; z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 213/11, LEX nr 1214328; z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 226/11, LEX nr 1214329; z dnia 14 czerwca 2012 roku, I PK 225/11, LEX nr 1219496).

Postanowieniem z dnia 3 sierpnia 2012 roku, wydanym w analogicznej sprawie

przeciwko temu samemu pracodawcy - sygn. akt I PK 71/12, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁷ § 1 k.p.c, przekazał do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego następujące zagadnienie prawne: „czy roszczenie o odszkodowanie z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji ulega przedawnieniu na podstawie art. 291 § 1 k.p., czy na podstawie art. 118 k.c. w związku z art. 471 k.c.?”

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Najwyższy podniósł, iż zagadnienie to dotyczy stosowania odpowiednich przepisów o przedawnieniu w odniesieniu do roszczenia pracownika skierowanego przeciwko pracodawcy (obecnemu lub byłemu) o odszkodowanie z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji pracowniczych, która została spowodowana przez działania (zaniechania) pracodawcy. W szczególności rozstrzygnięcia wymaga, czy roszczenie to, dla którego podstawę materialną stanowią niewątpliwie przepisy prawa cywilnego (przede wszystkim art. 471 k.c), przedawnia się według przepisów Kodeksu pracy (w szczególności art. 291 § 1 k.p.), czy też Kodeksu cywilnego (art. 118 k.c). Sąd Najwyższy podkreślił nadto w uzasadnieniu tegoż postanowienia, iż odpowiedź na to pytanie będzie miało zasadnicze znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej wniesionej w rozpoznawanej sprawie, ale także innych podobnych spraw, o analogicznych stanach faktycznych, w których uwzględnienie albo oddalenie powództwa o odszkodowanie zależy między innymi od przyjęcia trzyletniego (art. 291 § 1 k.p.) lub dziesięcioletniego (art. 118 k.c.) okresu przedawnienia. Będzie mieć także znaczenie dla rozwoju prawa, ponieważ uporządkuje kwestie związane z treścią pojęcia „roszczenia ze stosunku pracy” (w rozumieniu art. 291 § 1 k.p.).

Sąd Najwyższy podniósł, iż być może należałoby zrewidować dotychczasowe rozumienie pojęcia „roszczenie ze stosunku pracy”, poszerzyć jego treść normatywną i przyjąć, że kwestia przedawnienia roszczeń w stosunkach między pracodawcą i pracownikiem (także tych tylko „związanych ze stosunkiem pracy”) jest kompleksowo uregulowana w Kodeksie pracy, a w związku z tym w stosunkach tych w ogóle nie jest potrzebne odwoływanie się do regulacji Kodeksu cywilnego (np. art. 118 k.c).

Udzielając odpowiedzi na przedstawione powyżej zagadnienie prawne, Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 21 listopada 2012 roku w sprawie I PZP 1/12 (niepubl.), **ostatecznie stanął na stanowisku, że roszczenie o odszkodowanie od pracodawcy z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji ulega przedawnieniu na podstawie art. 291 § 1 k.p.**

W uzasadnieniu powyższej uchwały Sąd Najwyższy podniósł m.in., iż obowiązki pracodawcy w zakresie procedury nieodpłatnego udostępniania akcji wynikają ze stosunku

pracy, bowiem mają samodzielną podstawę w ustawie i w tym znaczeniu są niezależnie od umowy zawieranej przez Skarb Państwa z pracodawcą dla realizacji prawa pracowników do akcji. Uzasadnione jest zatem, w ocenie Sądu Najwyższego, ostatnie orzecznictwo przyjmujące, że roszczenie o odszkodowanie od pracodawcy z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji ulega przedawnieniu na zasadach określonych w art. 291 § 1 k.p. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 211/11, LEX nr 1214327; z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 213/11, LEX nr 1214328; z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 226/11, LEX nr 1214329; z dnia 14 czerwca 2012 roku, I PK 225/11, LEX nr 1219496). Ogólna zasada, że to podstawa prawna roszczenia określa termin przedawnienia sprawdza się więc dopiero po odpowiedzi na pytanie, z jakiego stosunku prawnego roszczenie wynika, a zatem jaka podstawa prawna stanowi podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej.

Dalej Sąd Najwyższy wskazał, że obowiązki pracodawcy wobec pracownika (byłego pracownika) mają swoją podstawę w art. 36 i 38 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (tekst jedn. Dz. U. z 2002r. Nr 171, poz. 1397 ze zm.) i rozporządzeniu Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 roku w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnień pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych (Dz. U. Nr 33, poz. 200). Obowiązek pracodawcy nie jest tu przypadkowy, stąd nieuzasadnione jest twierdzenie, że występuje tylko „przy okazji istnienia stosunku pracy”. To, że z mocy przepisów dotyczących nieodpłatnego nabycia akcji powstaje między uprawnionym a Skarbem Państwa oraz prywatyzowaną spółką stosunek prawny o charakterze cywilnym nie oznacza, że niweluje on zwykle obowiązki pracodawcy wobec pracownika, przewidziane z mocy ustawy i rozporządzenia. Składają się one na treść stosunku pracy i wynikają z uprzedniego zatrudnienia. Ich legitymacji nie stanowi zlecenie jakie pracodawca zawiera ze Skarbem Państwa.

Sąd Okręgowy rozpoznając przedmiotową sprawę podzielił ostatecznie pogląd prawny wyrażony w opisanej wyżej uchwale i uznał, iż Sąd Rejonowy błędnie przyjął, że do roszczenia powoda ma zastosowanie 10-letni okres przedawnienia, wynikający z art. 118 k.c. Aprobując stanowisko Sądu Najwyższego należało zatem do sytuacji prawnej powoda w aspekcie zgłoszonego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia zastosować przepis art. 291 k.p., który przewiduje 3-letni okres przedawnienia. Przepis ten stanowi, iż roszczenia ze stosunku pracy ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne.

Jeśli chodzi o kwestię daty wymagalności, o której mowa w cytowanym przepisie, Sąd

Okręgowy podzielił w tym zakresie poglądy wyrażone przez Sąd Najwyższy w tożsamyh sprawach (I PK 211/11 oraz I PK 213/11), w których ten uznał, iż bieg terminu przedawnienia należy liczyć od chwili zawarcia przez powoda umowy nieodpłatnego nabycia akcji ze Skarbem Państwa, co w przedmiotowej sprawie miało miejsce w dniu 21 marca 2005 roku. Oznacza to iż roszczenie powoda o odszkodowanie z tytułu utraczonego prawa do akcji, zgodnie z art. 291 § 1 k.p., uległo przedawnieniu z upływem trzech lat, tj. z dniem 21 marca 2008 roku. Dlatego też, mając na uwadze, iż powód

wniósł przedmiotowy pozew do sądu w dniu 3 listopada 2011 roku, stwierdzić należy, iż jego powództwo podlegało oddaleniu.

Pełnomocnik powoda podnosi co prawda, że w sprawie miało miejsce uznanie roszczenia, albowiem pozwana wypłaciła powodowi odszkodowanie za utraconą dywidendę, co, zdaniem pełnomocnika powoda, spowodowało przerwę biegu terminu przedawnienia odszkodowania za przyznanie zaniżonej ilości akcji. Ze stanowiskiem pełnomocnika powodowa zgodzić się jednak nie można. Skoro bowiem roszczenie powoda o odszkodowanie za przyznanie zaniżonej ilości akcji w dacie wypłaty dywidendy było już przedawnione, więc przerwa biegu terminu przedawnienia tego konkretnego roszczenia wskutek wypłaty dywidendy nastąpić nie mogła.

W związku zatem z tym, że zasadne okazały się zarzuty naruszenia przez Sąd I instancji przepisów art. 118 k.c. oraz art. 291 § 1 k.p., zaskarżony wyrok należało zmienić. W tej sytuacji ustosunkowywanie się do pozostałych zarzutów apelacyjnych jest bezprzedmiotowe.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że wskazaną w nim kwotę obniżył do kwoty 836,16 złotych i oddalił powództwo w pozostałej części oraz w punkcie 4 ten sposób, że wskazaną w nim kwotę obniżył do kwoty 42,00 złotych.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie nieobciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego za obie instancje znajduje natomiast uzasadnienie w treści art. 102 k.p.c. Wydając to rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy uznał, że za szczególne okoliczności, o których mowa w powołanym przepisie można uznać w przedmiotowej sprawie zmianę linii orzeczniczej Sądu Najwyższego w zakresie stosowania okresu przedawnienia roszczeń z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji, która została omawiana na wstępie rozważań. Podkreślić, iż wszystkie orzeczenia zmieniające dotychczasową linię orzeczną zapadły po wytoczeniu powództwa przez powoda. W tej sytuacji należy stwierdzić, iż powód mógł być w dacie wnoszenia pozwu subiektywnie przekonany o zasadności swego roszczenia, co uzasadnia zastosowanie art. 102 k.p.c. (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z

dnia 20 grudnia 1979 roku, III PR 78/79, OSP 1980/11/196).